શ્રી કાળિકા જયતિઃ

શ્રી

આતરસુંબાનું રસીક વર્ણન.

લેખક અને પ્રકાશક

કેશવલાલ બુધ્ધરદાસ શાહ. આતરસુંબા.

તથા

શા. અમૃતલાલ પુનમચંદ આતસુંબા.

હાલ અમદાવાદ—ઠે. ગુજરાત વૈશ્ય સભામાં. (જમાલપુર)

ધી માર્તંડ મુદ્રાલય પ્રેસમાં પટેલ. ભીખાભાઈ છગનલાલે

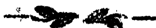
છાપ્યાં. ઠે. રીચીરોડ અમદાવાદ.

આવૃતી ૧ લી. પ્રત ૫૦૦

સંવત ૧૯૭૫ સને ૧૯૧૯

કીંમત ૦—૧—૬

પ્રસ્તાવના.

પ્રિય બન્ધુઓ.

આજ સુધીમાં અમારાથી જે જે ગામોનું અટન કરવામાં આવેલું તે તે ગામોની રચનાનાં પુસ્તકો જોઈને આ એક આતરસુંબાનું ટુંક વર્ણન કરવાની અમારામાં બીલકુલ શક્તિ નથી તેમ અમો કંઈ પદ્યના કે ગદ્યના પ્રોફેસરો નથી તેમ પીંગળ શાસ્ત્ર પ્રમાણે તાલ કે માત્રા મેળવવાની અમારામાં શક્તિ નથી તોપણ અમો અમારી શક્તિ પ્રમાણે જે કાગળની લખાણ કરેલું છે તેમાં કંઈ ભુલ ચુક હોય તો સુધારી લેવા તસ્દી લેશો એવી આશા રાખીએ છીએ.

લી૦

કંપની સેવકો.

પ્રકરણ ૧ લું.

વેત્રવતિ નદીના કિનારે આવેલા એક સુંદર શહેરમાં અઢારે વર્ણના માણસો રહે છે, અઢારે વર્ણના લોકો પોત પોતાના જથ્થામાં રહી મોજ સોખ મારે છે ગામની ચારે બાજુએ ચાર દરવાજાવાળો મજબુત કોટ આવેલો છે ઘણું કરીને આ ગામમાં વણીક લોકોની વસ્તી વધારે માલમ પડે છે. ગામની મધ્યમાં ગોકલેશજીનું મંદીર છે, તેમાં દર રોજ રાતે હરી કિર્તન કરવા મંડળી ભરાય છે. ગામની વચ્ચો વચ કચેરી હોવાથી પોલીસનો જાપતો એવો છે કે, લુંટ ફાટનું તો નામજ નહીં. બજારની અંદર દરેક જાત જાતના માલના વેપારની ઘણી હાડ મારો ચાલે છે આ ભવ્ય શહેરની અંદર કાપડીઆ તથા ગાંધી વાણીઆનો વેપાર એવો ધમ ધોકાર ચાલે છે કે જેથી બજારમાં આવવા જવાની જગા મલતી નથી, તેમ સવારમાં શાક તથા ફૂળ ફળાદિ વિગેરેના ટોપલા લઇને કાછીઆઓ બેસે છે તેમ બજારની નજીક લુહારવાડો હોવાથી એવા અંદરથી લુહાર લોકો લોહું ઘડે છે કે, કાન પડ્યું પણ સંભળાતું નહતું વિશેષ કરીને ગામની અંદર ત્રીકમજી, સ્વામીનારાયણ, રામજી મંદીર, રામદ્વારાં, મહાલક્ષ્મી માતા, અંબા માતા તથા જૈનનું

વિશાળ દહેરૂં વિગેરે સર્વે સુંદીઓથી ગામ પણું શુશોભીત લાગે છે તેમજ ગામની બહાર રણછોડજી તથા કાળકા માતાનું દેવસ્થાન છે ગામની બહાર એક સુંદર કુવો છે ત્યાં થઇ સુંદરીઓ તાંબા પિતળનાં બેડાં લઇ કુવાપર પાણી ભરવા જાય છે કોઇ બેડાં માંજે છે તો કોઇ માથે ઉઢાણી મુકી તે પર દેધડો લઇ બીજાને કહે છે કે અલી બેન મ્હારો બેડો ચઢાવીશ ? કુવાપર સર્વેને પ્રિય લાગે તેવાં રસીક ઝાડો શોભી રહ્યા છે ગામની અંદર ગ્રહસ્થોનાં સુશોભીત મકાનો આવેલાં છે તે વખાણવા લાયક તો નથી પણ ગામના પ્રમાણે સારાં જણાય છે પ્રિય વાચકો ? તમારા મનમાં તો એમજ લાગતું હશે કે આ શહેર તો કયું ! પણ તે તો આતરસુબાજ.

શ્રી ૧ા

શ્રી કાળિકા જયતિ

રાગ હરીગીત છંદ.

રંગીઆળું આનંદમુંબા જે ગુજરાતમાં પ્રખ્યાત છે
એમ, આર, શાહ શેઠની લાયબ્રેરી સુ વિખ્યાત છે
લાયબ્રેરી સામે શોભી રહ્યા છે ધર્મશાળા એકરે
તેમાં બિરાજે છે રે અલબેલી અંબે માતરે. (૧)

તે ધર્મશાળા શેઠ નારણદાસની કહેવાય છે
તેમાં સર્વ લોકો હર હમેશાં દર્શન કરવા જાય છે
ધર્મશાળા વંદને પ્રિય બંધુઓ મન થાય ગુલજારરે
પછી ત્યાંથી ચાલી નીકળી સૌ જાય ઉભા બજારરે. (૨)

બજાર કેરી શોભાને વર્ણવતાં નાવે પારરે
બજારમાં વેપાર ઘણો ચાલે છે ધમ ધોકારરે
બજારમાં ઉભા રહીને લુહારવાડો દેખાય છે
લુહારવાડામાં છરા છરીને તાવડીઓ સારી થાય છે. (૩)

લુહારવાડામાં ઘણા લુહાર લોકો રહે છે
તેણે ઘણા લોકો વળી કુવાવાળી ફરી કહે છે

ત્યાંથી પાછા વળતાં શોભી રહી છે એક વિશાળ સ્કુલરે
પણ તપાસ કરતાં એક ઇંગ્રેજી સ્કુલની છે જરૂરરે. (૪)

નિશાળથી થોડેક દુર શોભી રહ્યો ગાંધીવાડોરે
તેમાં વસે છે ખડાયતા ઘણા રૂડા શાહુકારોરે
ગાંધી વાડાથી નીકળતાં સામું દીસે વૈશ્નવ મંદીરરે
તે સામે શોભી રહ્યું છે ત્રીકમજી મંદીરરે. (૫)

દરશન કરવાં હોય તો ત્રીકમજી ઘણા ફક્કડરે
તે સામે બીરાજે બળવંત હનુમાનજી અક્કડરે
મંદીર જોઈને પ્રિય બંધુઓ મન ઘણું હરખાયરે
શુભ જોવા સારૂ સર્વ બંધુ કચેરી નહીં જાયરે. (૬)

કચેરી કેરૂ વર્ણન કરતાં નાવે બંધુઓ પારરે
તેની સામે શોભી રહ્યું છે મહાલક્ષ્મી માતાનું સ્થાનરે
ગામમાં શુભ પધારણથી કેરી રહે છે સાચારે
ગાદીપર બિરાજે રૂડા શ્રીમંત સયાજી મહારાજારે. (૭)

પ્રિય બન્ધુઓ કચેરી જોઈને મન મારે ઉતાવળારે
આગળ ચાલતાં શોભી રહી છે રસીક કન્યાશાળારે
કન્યાસાળા જોઈને બન્ધુઓ સૌ ચાલ્યા જાય સામેરે
ઘણું શોભી રહ્યુ છે એક વિશાળ જૈન ધર્મનું ધામરે. (૮)

દરશન કરતાં જૈન ધર્મનો પંથ ઘણો છે ન્યારોરે
તેની આજુ બાજુએ શોભી રહ્યો હાથીસાગોરે
હાથીવાડો જોઈને પ્રિય બન્ધુઓ મન થાય ઉલ્લાસરે
ત્યાંથી આગળ ચાલતાં આવે છે વ્યાસ તણો દરવાજોરે. (૯)

દરવાજા આગળ શોભી રહ્યો છે એક વિશાળ કોટરે
તે સામે એક પડી રહી છે વિશાળ તોપરે
તોપ જોવાને પ્રિય બન્ધુઓ સર્વ લોકો ત્યાં જાયરે
ત્યાં આગળથી ત્રણ ગાઉ ઉત્કંઠેશ્વર મહાદેવ થાયરે. (૧૦)

અને ત્યાંથી ચાલી જોવા કાજે જાય નદીના સામેરે
ત્યાં પાણી રહે છે પ્રિય બન્ધુઓ અખંડ બારે માસેરે
તેની પાસે શોભી રહ્યું છે ફુલબાઈ માતાનું સ્થાનરે
ત્યાંથી પાછા વળતાં આવે છે મહાદેવનું દેવસ્થાનરે. (૧૧)

મહાદેવ જોઈને પ્રિય બન્ધુઓ ગયા ઉભા બજારરે
એકદમ ચાલી નીકળી તરત્ત ગયા કપડવંજ દરવાજેરે
દરવાજા સામે પ્રિય બન્ધુઓ જોવાની જુક્તી જાતેરે
ઉગમણું વસે છે અલબેલી કાળીકા માતરે. (૧૨)

ગામમાં સર્વે બન્ધુઓ નીત્ય મંદીર જાયરે
સાંજે આઠથી દશની અંદર, નીત્ય ઓચ્છવ થાયરે
વધુરે વર્ણવતાં પ્રિય બન્ધુઓ હાથ દુખે છે હમારારે
ભુલચુક હોય તો પ્રિય બન્ધુઓ, માફ કરજો શાણારે. (૧૩)

સમાપ્ત.

શ્રી ૧ાજુ.

ગાયન. ૨

આતરસુંબાના દેરાસરના મંદીરનું વર્ણન

રાગ. પાતળીઆ પરિશ્રમ લ્યો શાને.

આતરસુંબા શું નામ દીપે છે, જૈન વનું શુભ ધામરે (૧)
તન તોડી અતિ ખંત થકી, સેવા કર આવું ગામરે આતરસુંબા૦
એક દિવસમાં સાત સમાનાં થાય ઘણાં દરશ રે (૨)
મંગળ સમાના દરશન કીને, લાભનો કરે છે આચારરે. આતરસુંબા૦
બારે માસમાં ઓચ્છવ મહા-, બને છે જગ જયકારરે. (૨)
રંગ ઉત્સુગ ઘેણી પોળાંને, દિસે છે અપારરે. આતરસુંબા૦
શ્રી વલ્લભરાજજીના નમો નિરંજે, શોભાનો નહીં પારરે. (૨)
કહે ડુંગરની અતિ શોભા નીરખંને, ન કહે હદનો પારરે. આતરસુંબા૦

સમાપ્ત.

*

શ્રી રાજ.

ગાયન. ૩.

શ્રી આલરસુબા કાળકા માતાનો ગરબો.

રાગ સાત વાર.

આદીત હે માત, અમ ઘેર આવોરે
મારી શ્યામ સલુણી માત, દીલમાં લાવોરે
સોમે તે શુભ શણગાર, સજાએ અંગેરે
મારી કાળીકાને દરબાર, રમતું રંગેરે
મંગળ શુભ દીન આજ, મંગળ ચારેરે
માને વિનંતી કરીએ આજ, ભવ દુઃખ ટાળેરે
બુધવારે આવો માત, બુદ્ધિનો સાગરરે
માને વિનંતી કરશું આજ, નમશું આગળરે
ગુરૂવારે ગુણ ગાઉ, કાળીકા મા મારીરે
માત ઝાંઝના ઝનકાર, શોભા સારીરે
શુકર સરેશ્વાવન, આવો સજનીરે
મારે સમય થયે, પ્રભાત, વિતી રજનીરે
શનીસર સંજમ રીત, પ્રિત વધારીરે
મારી કાળકાને દરબાર જોઉં હું વારીરે
કહે માણેકલાલ એમની આશા ફળશેરે
માની સદાય કરશે સેવ, તે જન તરશેરે.

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

ટૉનીક પીલ્સ.

ઉધરસ, દમ, અપચો, ધાતુ ક્ષીણતા અને પેશાબ અને સ્વપ્નામાં જતી ધાતુને અટકાવી પરમ પુરૂષત્વ આપે છે. અને સ્ત્રીઓના પ્રદરના વ્યાધિને ઘણીજ ચમત્કારિક રીતે મટાડે છે. અને કાયમની શકિત આપે છે. કીમત તોલા ૧ ના રૂ. ૨ાા—

મળવાનું ઠેકાણું.

નરહરિ પ્રાસાદિક ઔષધાલય.

માહાલક્ષ્મીની પોળ સામે.

અગાઉથી ગ્રાહક થનારનાં નામ.

આતરસુબા.

૧ રા. રા. ભોગીલાલ જેચંદદાસ શાહ
૧ ,, ,, ચુનીલાલ સાંકળચંદ પરીખ ગરોડ તાલુકે આતરસુબાના તલાટી
૧ ,, ,, વલ્લભદાસ કેશવલાલ પરીખ
૧ ,, ,, રણછોડદાસ લાલચંદ શાહ
૧ ,, ,, મોડીદાસ ભુદરદાસ શાહ
૧ ,, ,, ચુનીલાલ મનસુખરામ શાહ
૧ ,, ,, ફુલચંદ સાંકળચંદ શાહ
૧ ,, ,, ભોગીલાલ મગનલાલ મોદી
૧ ,, ,, લલ્લુભાઈ છગનલાલ દાણી
૧ ,, ,, સાંકળચંદ નાથજી સોની

આતરસુબા બાળ બન્ધુ મિત્ર મંડળ.

૧ ,, ,, વિશ્વનાથ ઇશ્વર ત્રવાડી
૧ ,, ,, મગનલાલ ભાઇશંકર શાસ્ત્રી
આ૦ સ૦ ગુ૦ શાળાના હેડ માસ્તર
૧ ,, ,, બાપુલાલ મનસુખ પારેખ
આ૦ સ૦ ગર્લ સ્કુલ હેડ માસ્તર
૧ ,, ,, ખેમચંદ મનસુખરામ શાહ
૧ ,, ,, ભીખાલાલ સાંકળદાસ ભાવસાર
૧ ,, ,, ચુનીલાલ મનસુખરામ શાહ
૧ ,, ,, કેશવલાલ ભાઇચંદ ભાવસાર
૧ ,, ,, મોહનલાલ ગીરધર શાહ આ૦ સ૦ ગુ૦ શાળાના પહેલા આસીસ્ટંટ.

૧ ,, ,, મગનલાલ રણછોડ શાહ આબવેલ, તા૦ આતરસુબાના તલાટી
૧ ,, ,, અંબાલાલ છગનલાલ શાહ
૧ ,, ,, નિ[illegible] દરજી
૧ ,, ,, [illegible]
૧ ,, ,, ભો[illegible] મગનલાલ દાણી આતરસુબા કસ્બાના તલાટી
૧ ,, ,, મણીલાલ ભીખાલાલ શાહ
સહેરર ત૦ આનરેસુબાના તલાટી
૧ ,, ,, ગાંધી ચિમનલાલ કેશવલાલ
૧ ,, ,, છોટાલાલ મનોરદાસ રાગી
૧ ,, ,, અંબાલાલ ભાઈચંદ મોદી
૧ ,, ,, માણેકલાલ છગનલાલ શાહ
૧ ,, ,, શાંકળચંદ મહાસુખ શાહ
૧ ,, ,, આસાભાઈ કેશવલાલ પારેખ
૧ ,, ,, ઓચ્છવલાલ મુળજી દાણી
૧ ,, ,, રતનલાલ કેશવલાલ દાણી
૧ પોસ્ટ માસ્તર હરગોવન મોહનલાલ
૧ ,, ,, અંબાલાલ વિશ્વનાથ ત્રવાડી
૧ ,, ,, નાથાલાલ મગનલાલ શાહ
૧ ,, ,, ભીખાલાલ દલીચંદ શાહ
૧ ,, ,, શ્રી આતરસુબા બાળ સભા
૧ ,, ,, પરસોતમ મથુરદાસ શાહ
૧ ,, ,, અંબાલાલ વિશ્વનાથ ત્રવાડી
૧ ,, ,, ધનજીભાઈ ખોડીદાસ

કપડવણજ.

૧ ,, ,, પુરૂસોતમદાસ છોટાલાલ શાહ
૧ ,, ,, મોહનલાલ છગનલાલ દાણી

૧ ,, ,, મોહનલાલ મથુરદાસ શાહ
૧ ,, ,, ચુનીલાલ મોતીલાલ શાહ
૧ ,, ,, પુંજાલાલ ગોરધનદાસ દાણી
૧ ,, ,, મણીલાલ લલ્લુભાઈ શાહ
૧ ,, ,, રમણલાલ પુંજાભાઈ શાહ

નડીઆદ.

૧ ,, ,, મુલચંદ છોટાલાલ

અમદાવાદ.

૧ ,, ,, નગીનદાસ મંગળદાસ
૧ ,, ,, મણીલાલ સાકળચંદ
૧ ,, ,, શંકરલાલ બાપુજી
૧ ,, ,, મણીલાલ રણછોડદાસ
૧ ,, ,, અંબાલાલ લલ્લુભાઈ
૧ ,, ,, મુલચંદ મગનલાલ
૧ ,, ,, વૈદરાજ અંબાલાલ સાંકળચંદ શા.

વડોદરા.

૧ ,, ,, ભીખાલાલ રાયચંદ શાહ
૧ ,, ,, ચુનીલાલ અમીચંદ દાણી
૧ ,, ,, રણછોડ કાળીદાસ શાહ

મુંબાઈ.

૧ ,, ,, ટી૦ કે૦ દોશી
૧ ,, ,, અંબાલાલ ધરમચંદ શાહ
૧ ,, ,, મથુરદાસ કાળીદાસ દાણી
૧ ,, ,, રતનલાલ કેશવલાલ દેસાઈ
૧ ,, ,, મોહનલાલ ચુનીલાલ શાહ
૧ ,, ,, અંબાલાલ ફુલચંદ શાહ

૧ ,, ,, મોહનલાલ ભગવાન શાહ

મોરબી

૧ ,, ,, રામજી કાનજી દલાલ

લુણહરવાસ.

૧ ,, ,, શીવલાલ હરગોવન શાહ

પેટલાદ.

૧ ,, ,, અમૃતલાલ મગનલાલ શાહ.

૧ ,, ,, પે૦ હા૦ સ્કુ૦ માસ્તર.

અમરેલી.

૧ રા. રા. વિઠ્ઠલરાવ માધવરાવ સિલેદાર

કુણીઆ.

૧ રા. રા. મોહનલાલ ચુનીલાલ શાહ

અમદાવાદ.

૧ રા. રા. વિઠ્ઠલદાસ ગીરધરદાસ ભાવસાર

ડેહલ.

૧ રા. રા. અંબાલાલ બહેચરદાસ મોદી

આણંદ

૧ રા. રા. અંબાલાલ ગોકલદાસ ગાંધી ચા. નોંધણી કારકુન

૧ ,, ,, આ૦ નોંધણી અંબાલાલ મથુરદાસ ગાંધી

પાલણપુર

૧ રા. રા. વંદ્રાવનદાસ હરગોવનદાસ શાહ

મહેસાણા.

૧ રા. રા. શંકરલાલ નાથુભાઇ પરીખ આસીસ્ટંટ માસ્તર

વિશનગર.

૧ રા. રા. ભીખાલાલ ગોકળદાસ શાહ

ખેરાળુ.

૧ રા. રા. ભીખાલાલ સાંકળદાસ શાહ

ઠાસરાં

૧ રા. રા. રેવાશંકર હલ્લુભરામ શીતળા ડાકતર.

સુરત.

રા. રા. ચુનીલાલ કેશવલાલ ગાંધી

જેડવા.

૧ ,, ,, અંબાલાલ હરગોવનદાસ
સ૦ ગુ૦ શાળાના હેડ માસ્તર

ભાવડા

૧ ,, ,, પાનાચંદ સોમચંદ ભાવસાર
ભાષીજીના આંબળીઆરા

૧ ,, ,, મહેતા નાથાલાલ ચકુશાહ
મહેતા મંગળદાસ છગનલાલ

લડોલ કાકીઓત

શાહ કેશવલાલ સહોલાલ
શાહ મગનલાલ મથુરદાસ
અંબાલાલ શંકરલાલ શાહ

ખડાલ

ત્રીભોવન કાળીદાસ શાહ
ઓચ્છવલાલ અંબાલાલ શાહ

દહેગામ (નોંદાલ)

મોદી—કેશવલાલ બહેચરદાસ
રા. રા. મણીલાલ ગોકળદાસ દાણી તલાટી બહીયલ

બહીયેલ.

મુલચંદ કેશવલાલ પરીખ
શેઠ મંગળદાસ અમથાલાલ
શાહ શંકરલાલ ભાઇચંદ

જાહેર ખબર.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.

આતરસુંબા.

અમૃતલાલ પુનમચંદ શાહ.

રજપુતવાળી ફળી.

આતરસુંબા.

માણેકલાલ છગનલાલ શાહ. તથા

આતરસુંબા કર્તા પાસેથી

ના૦ ૪૦—પાંચ પ્રત મંગાવનારને એક પ્રત બક્ષીશ મળશે